

ŞEYH ŞA‘BÂN-I VELÎ’NİN TÜRBEŞİ ETRAFINDA OLUŞAN İNANÇ VE UYGULAMALAR*

The Belief and Practices Emerging Around Sheik Şa‘bân-ı Velî’s Shrine

Sağıp ATLI**

ÖZET

Tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapan Kastamonu, kültür ve sanat zenginliği bakımından Anadolu’nun önemli kültür merkezlerinden biridir. Yetiştirdiği birçok din büyüğü ile evliya şehri olarak da bilinmektedir. Kastamonu’daki dini şahsiyetlerin başında gelen Şeyh Şa‘bân-ı Velî, 15. yüzyılın son çeyreği ile 16. yüzyılın üçüncü çeyreği arasında yaşamış ve Halvetîlik’in Şa‘bâniyye kolunun kurucusudur. O, sadece yaşadığı dönemde değil vefâtının üzerinden yıllar, asırlar geçtikçe insanların gönlünde sevgisi ve saygısı artan bir Allah dostudur. Bu bakımdan Şeyh Şa‘bân-ı Velî’nin kerâmetleri aradan uzun zaman geçmesine rağmen günümüze kadar hem yazılı hem de sözlü şekilde ulaşmıştır.

Velîlerin yaşarken ortaya koydukları kerâmetleri ve himmetlerinin öldükten sonra da devam edeceği, insanlara her türlü maddî ve manevî yardımlarda bulunacağı inancı, halk arasında hâlâ devam etmektedir. Bundan dolayı insanlar arasında Şeyh Şa‘bân-ı Velî’nin türbesi etrafında birçok inanç ve uygulama ortaya çıkmıştır. Bu yazıda önce Şeyh Şa‘bân-ı Velî’nin hayatı hakkında kısa bir bilgi verilmekte sonra kerâmet, menkâbe kavramları ve Menâkıb-ı Şa‘bân-ı Velî isimli eser üzerinde durulmaktadır. Diğer başlık altında söz konusu Velî’nin türbesi etrafında ortaya çıkan inanç ve uygulamalar ele alınmaktadır. Son başlıkta ise Şeyh Şa‘bân-ı Velî’nin türbesinin toplum üzerinde ne gibi etkisinin olduğuna değinilecektir. Böylece bu inanç ve uygulamaların hangilerinin unutulduğu hangilerinin ne şekilde devam ettiği ve insanlar üzerindeki tesirleri tespit edilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, Şeyh Şa‘bân-ı Velî, Kerâmet, Türbe, İnanç ve Uygulama.

* Bu yazı, 09.10.2010 tarihinde Manisa’da düzenlenen “Uluslararası Mevlânâ ve Tasavvuf Geleneği Sempozyumu”nda “Şeyh Şa‘bân-ı Velî’nin Kerâmetleri Etrafında Oluşan Halk İnançları” adıyla sunulmuş olan bildiri metninin gözden geçirilerek genişletilmiş hâlidir.

** Arş. Gör., Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

ABSTRACT

Kastamonu hosting many civilisations throughout the history is one of the important culture centres with its culture and art in Anatolia. Sheik Şa'bân-ı Velî who is the prominent person in Kastamonu lived between the last quarter of 15th century and the third quarter of 16th century, and he is the founder of Halvetlik's Şa'bâniyye branch. He is the man of God to whom people's love and respect have been getting greater since his time. Therefore his miracles have reached today both orally and in written forms in spite of years.

The belief that saints miracles and favour continue even after their deaths, they help people materially and spiritually, is still common among people. Hence, there emerged many practices and beliefs around Sheik Şa'bân-ı Velî's shrine. In this article firstly brief information is given about Sheik Şa'bân-ı Velî's life and then about miracle and anecdote concepts and Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî called work has been focused on. Under other title it is dealt with practices and belief that emerged around his shrine. With the last title what kind of effects Sheik Şa'bân-ı Velî's shrine have in society, will be mentioned. Hence it will be determined that which of these practices and belief were forgotten, which of them survive in which forms and how they affect society.

Keywords: Kastamonu, Sheik Şa'bân-ı Velî, Miracle, Shrine, Belief and Practices.

GİRİŞ

Tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yaparak Anadolu'nun önemli kültür merkezlerinden biri hâline gelen Kastamonu; kültür ve sanat zenginliği bakımından sahip olduğu değerlerini koruyup zenginleştirerek geçmişten günümüze kadar ulaştırmıştır. Kültürel alanda yetiştirdiği büyük şahsiyetlerle adından çokça söz ettiren Kastamonu, araştırmacıların üzerine eğilebileceği önemli çalışma alanlarına da sahiptir. Yetiştirdiği birçok din büyüğü ile evliya şehri olarak da bilinmekte ve halk arasında bu kişiler hakkında birçok menkâbe, efsane, memorat¹ (inanç anısı²) anlatılmaktadır.

Kastamonu'nun evliya şehri olarak anılmasındaki en büyük önderlerden olan Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesi etrafında zamanla çeşitli inanç ve uygulamalar oluşmuştur. Bu yazımızda sırasıyla Hz. Pîr'in hayatı, kerâmet ve menkâbe kavramlarıyla Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin kerâmetlerinin yer aldığı *Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî* adlı eseri, türbesi etrafında, temelde kerâmetlerine bağlı olarak, oluşan inanç ve uygulamalardan sonra türbenin yöre halkı ve ziyaretçiler üzerindeki etkileri üzerinde durulacaktır. Türbe etrafındaki inanç ve uygulamalarla ilgili olan Hz. Pîr'in kerâmetlerine de yazımızın uygun bölümlerinde yer verilecektir. Bu inceleme sırasında yazılı kaynakların dışında kaynak kişilerden de yararlanılmış ve bu kaynak şahıslar metin içerisinde (K.K.1 vb.) işareti ile belirtilmiştir. Yazımızın sonunda ise bu kişilerin ayrıntılı künyesi verilmiştir.

¹ Memorat hakkında daha fazla bilgi için bkz: Özkul Çobanoğlu, *Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003, s. 12.

² "Memorat" terimi yerine Gürol Pehlivan "İnanç Anısı" ifadesini teklif etmektedir. Araştırmacının bu terimi kullandığı ilgili yazısı için bkz. Gürol Pehlivan, "Dini Şahsiyetler Hakkında Oluşan Anlatılar", *Millî Folklor*, S. 83, Güz, 2009, s. 88-96.

1. Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Hayatı

Kastamonu'da yetişen din büyüklerinin başında Şeyh Şa'bân-ı Velî gelmektedir. Halvetîlik'in Şa'bâniyye kolunun kurucusu olan Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin doğum tarihi hakkında elimizde net bir bilgi yoktur. Doğum tarihi hakkında *İhsan Ozanoğlu*³ eserinde 1497, *Fazıl Çiftçi*⁴ 1481, *Mustafa Tatçı*⁵ ise 1499/1500 ve bazı müze kayıtlarında 1499⁶ gibi farklı tarihler verilse de bu kaynaklarda ortak olarak 15. yüzyılın son çeyreğinde Kastamonu'nun Taşköprü ilçesinde dünyaya geldiğinden bahsedilmektedir.⁷

İlk öğrenimini Taşköprü ve Kastamonu'da tamamlayan Şeyh Şa'bân-ı Velî, Kastamonu'daki Abdürrezzak Camii Türbesinde medfun bulunan Osman oğlu Hoca Velî (ö.918/1512)'den tefsir ve hadis derslerini tamamlayarak icazet alır.⁸

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin ilme düşkünlüğü ve bu alandaki kabiliyeti, onu ilim ve âlimlerin merkezi olarak kabul edilen İstanbul'a yöneltmiştir. İstanbul'da dönemin öne çıkan hocalarından aldığı derslerden bir türlü tatmin olmayıp devamlı bir arayış içerisinde olması ve gördüğü bir rüyada da, "*Vatan-ı aslımıza gidiniz*," denilmesi üzerine arkadaşlarıyla beraber memleketine dönmek için yola çıkar. Bu yolculuk esnasında Şeyh Şa'bân-ı Velî, Bolu'da bulunan *Hayreddîn-i Tokâdî* ile karşılaşır ve onun yanında on iki yıl kaldıktan sonra memleketi olan Kastamonu'ya dönmüştür.⁹

Hız. Pîr, Kastamonu'ya geldikten kısa bir süre sonra herkes tarafından tanınarak sevilen bir şahsiyet hâline gelmiştir. O dönemde, Halvetîlik'in Kastamonu'daki mürşidi olan Seyyid Sünnetî'nin vefatından kısa bir süre sonra boş kalan seccadeye Şeyh Şa'bân-ı Velî oturmuştur. Hayatını tarikatın gereklerine göre idame ettiren Velî, yaşı ilerledikçe birçok derviş ve halife yetiştirmiş ve bunları Osmanlı coğrafyasının dört bir yanına göndermiştir. Çevresindekileri ömrünün son zamanlarında yanında toplayıp nasihatler etmiş ve 1568/9'da hayata gözlerini yummuştur.¹⁰

Şeyh Şa'bân-ı Velî, sadece yaşadığı dönemde değil vefatından sonra da aynı saygı ve hürmeti görmüştür. Onun kerâmetleri ağızdan ağıza dolaşarak halk arasında yayılmış ve böylece daha geniş bir kitleye ulaşmıştır.

2. Kerâmet, Menkâbe Kavramları ve "Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî"

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesi etrafında oluşan inanç ve uygulamalara geçmeden önce kerâmet ve menkâbe kavramlarını kısaca açıklayalım. Sözlükte, azizlik,

³ İhsan Ozanoğlu, *Türk Büyüklerinden Ünlü Bilgin ve Mutasavvif Şaban-ı Velî Hayatı, Eserleri ve Külliyesi*, Kastamonu, 1966, s. 6.

⁴ Fazıl Çiftçi, *Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî*, Kastamonu: Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî Kültür Vakfı Yayınları, 2007, s. 94.

⁵ Mustafa Tatçı, "Şâbân-ı Velî", *DİA*, 38, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, s. 208.

⁶ Çiftçi, *a.g.e.*, s. 94.

⁷ M. Ziya Demircioğlu, *Kastamonu Ertliyalari*, Kastamonu: Doğrusöz Matbaası, 1962, s. 5-14.

⁸ Çiftçi, *a.g.e.*, s. 95.

⁹ Mustafa Tatçı, "Şâbân-ı Velî", *DİA*, 38, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, s. 209.

¹⁰ Çiftçi, *a.g.e.*, s. 161.

şeref, kerim, cömertlik gibi anlamlara gelen kerâmet¹¹; “*Allab’ın velî kullarından zühur eden olağaniüstü bâller.*”¹² olarak tanımlanır. “*Kevnî (surî) ve manevî (hakiki) olmak üzere ikiye ayrılır.*”¹³ Menkâbe ise “*tasavvuf tarihinde Allah’ın dostluğunu kazanmış velî denilen büyük şahsiyetlerin izhâr ettikleri kerâmetleri anlatan küçük hikâyeler mânâsında tahminen IX. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır.*”¹⁴

Menkıbenin diğer edebî türlerle ilişkisine dikkat çeken ilk araştırmacı olan Saim Sakaoglu, “*Efsane-Menkıbe Bağı*” isimli yazısında menkıbenin efsane ile olan ilişkisine değinmiş fakat ikisini birbirinden ayırmak için kesin bir kıstas ortaya koymamıştır.¹⁵ Bu konuya değinen diğer araştırmacı Gürol Pehlivan ise “*Dirî Şahsiyetler Hakkında Oluşan Anlatılar*” başlıklı yazısında menkıbe, efsane ve memorat (inanç anısı) türleri üzerinde durmuş ve bunları birbirlerinden ayırt etmek için şu ölçütleri kullanmıştır; kahramanın hayatta olması, inanç şiddeti, tecrübe, zamansallık ve metnin öznesi.¹⁶

Menâkıb kitapları, kerâmetleri nakledilen velinin yüceliğini müritlere anlatarak onun tarikata daha sıkı şekilde bağlanmasını sağlamak, tarikata yaygınlık kazandırmak amacıyla genellikle o tarikatın mensuplarından biri tarafından sözlü gelenek ve yazılı kaynakların derlenmesiyle meydana getirilir. Bir tek velîyi veya bir tarikata mensup velîleri anlatan menâkıblar yanında farklı dönemlerde yaşamış çeşitli tarikatlara mensup velîleri anlatan menâkıbnâme niteliğinde kitaplar da vardır.¹⁷

Şeyh Şa’bân-ı Velî’nin menkıbelerinin toplandığı eseri “*Menâkıb-ı Şa’bân-ı Velî*” adıyla 1604 yılında Ömer Fuâdî kaleme almıştır. Eserin farklı isimlerle tespit edebildiğimiz on dokuz tane nüshası vardır.¹⁸ Ömer Fuâdî’nin bu eserin “*Türbenâme*” adlı diğer eseriyle birlikte Kastamonu Vilâyet Matbaası’nda 1877 yılında (*Menâkıb-ı Şerif-i Pîr-i Halvetî/Hazret-i Şa’bân-ı Velî ve Risale-i Türbenâme* adlarıyla 188 sayfa hâlinde) baskısı yapılmış ve ikisi de aynı cilt kapağının içinde yer almaktadır.¹⁹ Bu eser üzerinde birkaç tane yüksek lisans tezi de yapılmıştır.²⁰

¹¹ Ethem Cebecioğlu, “Kerâmet”, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: Rehber Yayınları, 1997, s. 446.

¹² Mustafa Kara, “Kerâmet”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 5, 1982, s. 281.

¹³ Cebecioğlu, *a.g.e.*, s. 446.

¹⁴ Ahmet Yaşar Ocak, “Menâkıbnâme”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 6, 1986, s. 253.

¹⁵ Saim Sakaoglu, “Efsane-Menkıbe Bağı”, *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Edebiyatı Seksiyon Bildirileri II*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1997, s. 241-246.

¹⁶ Pehlivan, *a.g.m.*, s. 95.

¹⁷ Haşim Şahin, “Menâkıbnâme”, *DİA*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 29, 2004, s. 112.

¹⁸ Bu nüshaların tespiti “www.yazmalar.gov.tr” adresinden yapılmıştır. Eserin nüshalarının künyesi için kaynakçaya bakınız.

¹⁹ Abdülkerim Abdulkadiroğlu, *Halvetîlik’in Şa’bâniye Kolu Şeyh Şa’bân-ı Velî ve Külliyesi*, Ankara: Kastamonu Şeyh Şa’bân-ı Velî Derneği Yayınları: 3, 1991, s. 8.

Eserde, Halvetîlik'in Şa'bâniyye kolunun kurucusu Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin ve kendisine kadar bu görevi yürüten dört halifesinin hayatı konu edilmiş; velîlik ve kerâmet hakkında bilgilerle tarikat silsilesi verilmiştir. Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin ve halifelerinin menâkıblarının ve kerâmetlerinin, diğer evliya ve şeyhlerinki gibi yazılıp bilinmesini isteyen Fuâdî, 1604 tarihinde bu eseri yazdığını, herkes tarafından anlaşılabilmesi için de basit Türkçe ibareler kullandığını ifade etmektedir.²¹

Sultan I. Ahmet Han için yazılan ve beş bölümden oluşan eserin birinci bölümünde velîlik ve kerâmet hakkında bilgiler verilmekte; ikinci bölümünde Şa'bân-ı Velî'nin tarikat silsilesi belirtilmekte; üçüncü bölümünde Seyyid Sünnetî Efendî'nin menkıbeleri; dördüncü bölümünde Şa'bân-ı Velî'nin menkıbeleri anlatılmakta; son bölümünde ise Hz. Pîr'den sonra 1620 tarihine kadar makamda şeyhlik eden dört halifenin biyografileri verilmektedir.²²

3. Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Türbesi Etrafında Oluşan İnanç ve Uygulamalar

Şeyh Şa'bân-ı Velî, yazılı kültürde genel olarak bu şekilde yer almasının yanında sözlü kültürde de hayatının ve özellikle de kerâmetlerinin anlatılmasıyla birlikte zaman geçtikçe onun toplum nazarındaki manevî değeri daha fazla artmıştır. Onun medfûn bulunduğu türbesine vefatından günümüze kadar hem bölge halkının hem de farklı yerlerden gelen misafirlerin ziyaretleri sürekli artarak devam etmiştir.

Türbeyi ziyarete gelenlerin amacı, orada yatan kişiden bir şeyler talep etmekten ziyade o velînin vesilesiyle Allah'tan dileklerinin yerine gelmesini istemektir. Bazı bölgelerde insanların isteklerinin kabul olması, dert, hastalık ve sıkıntılarında dolayı çaresiz kaldıklarında türbede yatan kişiden yardım istemek için türbeye mum yakıp orada bulunan ağaçlara veya türbenin çeşitli yerlerine bezler bağladığına şahit olmaktadır. Bütün bu inanç ve uygulamalardan; mum yakıp dilekte bulunmak, türbeye ya da çeşitli yerlere bez bağlamanın günümüzde Şeyh Şa'bân-ı Velî türbesi etrafında olmadığı saptanmıştır (K.K.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11).

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin toplum üzerindeki manevî etkisi yirmi birinci yüzyılda hâlâ yaşadığı dönemdeki kadar devam etmektedir. Çoğu kişinin onun türbe ve camisine yardım etmek için âdeta birbirleriyle yarış içerisinde olduğunu halk arasında dolaşan şu anlatma bunu destekler niteliktedir. “*Tekke ve camisinde hizmet eden ve yardımda bulunanlara Şeyh Şa'bân-ı Velî Hazretleri, Hızır Aleyhisselâm'ı gönderirmiş. Hızır Aleyhisselâm'ın ne zaman geleceği belli olmaz ama ekseriya günün dar zamanlarında, akşam vakti veya sabah şafak sökmeden önce, çoğu zaman gece yarısında gelebilme ihtimali daha da kuvvetli imiş. İşte bu inançla Hızır Aleyhisselâm'ı yakalayıp dileklerinin yerine gelmesi ümidiyle*

²⁰ Ali Okumuş, *Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî*, İstanbul Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998; L. Nihal Yazar, *Halvetîliğin Şa'bâniyye Kolu-Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî ve Türbenâme*, Ankara: Mas Matbaacılık, 1985.

²¹ İlyas Yazar, “Osmanlı'nın Kültür Şehirlerinden Kastamonu'da Yetişmiş Bir Şair: Ömer Fuâdî (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Edebî Şahsiyeti)”, *Folklor ve Edebiyat Dergisi*, 1999/4, S. 20, s. 122.

²² Yazar, *a.g.m.*, s. 122.

kadın, erkek birçok kimseler günün her saatinde (gece ve gündüz) bu türbenin etrafında dolanmakta ve dua ederek Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin merhametini kazanmaya çalışmaktadırlar.”²³

Türkiye’de Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin kurucusu olduğu Halvetîlik’in Şa'bâniyye koluna mensup kişilerin çoğunluğunun hâlen İstanbul ağırlıkta olduğu bilinmekte ve sayıca da on bini aşkın bir rakam belirtilmektedir. Bu kişiler de her sene haziran ayı içerisinde kabileler hâlinde Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesini ziyaret etmektedirler (K.K.1, 3, 5, 7). Bu ziyaretçilerin dışında insan hayatının geçiş dönemlerinden birini oluşturan düğün törenlerinde gelinle damat ya “*düğün evinden gelin alındıktan sonra ya da gelinin kılması kurumadan (silinmeden)*”²⁴ önce gelerek evliliklerinin hayırlı olmasını isterler. Sünnet düğünlerinde hem erkeklige ilk adımını atan hem de İslâmiyet’in gereklerinden birini yerine getiren çocuklar sünnet olmadan önce, vatani görevini yapmaya gidecek olan kişiler askere gitmeden önce grup hâlinde ya da tek tek, herhangi bir sınava girecek olanlar sınavlarından önce, senenin mübarek ay ve gecelerinde de her kesimden insan gelerek türbeyi ziyaret edip Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin hayır dualarını almak istemektedirler (K.K.1, 5, 6, 9, 10, 11).

Velî daha yaşamaktayken, bu dünyadakinden bambaşka, fevkalâde olaylarla süslü bir dünya ile kuşatılır. Öldükten sonra, kendisi hayattayken sahip olduğuna inanılan insanüstü hüviyetinin, güç ve kudretinin devam ettiğine inanılır; hatta bu güç ve kudret, bir gizliliğe bürünerek daha da artar. Artık o velî etrafında bu yönünü ortaya koyan kerâmetler ortaya çıkmaya başlar ve bu kerâmetler de giderek çığ gibi büyür.²⁵ Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin manevî şahsiyeti etrafında da birçok kerâmet rivayet edilmektedir. Zamanla türbesi etrafında da, temelde bu kerâmetlerine dayanan, birçok inanç ve uygulama ortaya çıkmıştır. Bu inanç ve uygulamaları açıklarken Hz. Pîr’in bunlarla ilgili olan kerâmetlerini de vermeyi uygun bulduk. Bu şekilde kerâmetlerinin ortaya çıktığı zamandaki uygulamaların günümüze kadar hangilerinin ulaştığı hangilerinin ne gibi değişikliğe uğrayarak geldiği ya da unutulduğu ortaya çıkmış olacaktır.

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin en önemli kerâmetleri arasında hiç şüphesiz “*asa sıyyı*” gelmektedir. Bu suyun ortaya çıkışı hakkındaki anlatılanlar ise şu şekildedir: “Hz. Pîr’in sabah namazını tayy-ı mekân ederek Ka’be’de kıldığı söylenmektedir. Fakat buna onun çevresinde bulunan kişiler inanmamakta ya da inanmak istememektedirler. Eğer her sabah namazını Beytullah’ta kılıp geliyorsa bizim de buna inanabilmemiz için Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin kendilerine Ka’be’den zemzem getirmesini isterler. Bunu duyan Şeyh Şa'bân-ı Velî şimdi yanında ev bulunan külliyeinin önündeki kayalıkların dibine esasını vurur ve vurduğu yerden “*asa sıyyı*” çıkar (K.K.1, 7).” Başka bir kaynakta ise bu su, Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin dileği üzerine Allah

²³ Hasan Küçük, *Osmanlı Devletini Tarih Sahnesine Çıkaran Kuvvetlerden Biri: Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müsbet Tesirleri*, İstanbul: Türdav Basım Yayım Limited Şirketi, 1976, s. 100.

²⁴ Gülten Gönül Küçükbasmacı, *Kastamonu’da Halk Tababeti, İnanış ve Uygulamaları*, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2000, s. 163.

²⁵ Ahmet Yaşar Ocak, *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliya Menkâbeleri*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 48, 1983, s. 5.

cennetten göndermiştir. Bundan dolayı da bu sudan kırk gün içenlerin dilekleri kabul olacağı inancı vardır.²⁶

“*Asa suyu*”nu içmenin de belirli adabı vardır. Önce ayağa kalkıp yönünüzü kibleye döndükten sonra besmele çekilir. İçinizden gerçekleşmesini istediğiniz bir dilekte bulununca su üç yudumda içilir. Suyu içmeden önce yapılan dileğin kabul olacağı inancı vardır (K.K.7, 9).

Halk arasında “*ebizemzem*” diye telaffuz edilen aslında “*âb-ı zemzem*” olan “*bu su, şifa olması niyetiyle konuşamayan çocuklara içirildiği gibi, yeni doğan çocuğun ağzına da ilk giren şeyin zemzem olması isteğiyle bu sudan damlatılmakta; ölmekte olan kişinin ağzı zemzemli gışin diye yine ağzına bu sudan damlatılmaktadır.*”²⁷

Ziyaretçiler, “*asa suyu*”nun içilmesinin bereket getirdiğine, çeşitli hastalıklara şifa olduğuna ve psikolojik rahatlama duyduklarına inandıkları için bu sudan içmeden gitmezler. Giderken de yanlarında getirdikleri çeşitli kaplara “*asa suyu*”dan doldurarak evlerine de götürmektedirler (K.K.1, 3, 6, 7, 8, 9).

“*Eskiden ramazanlarda şebrin Nasrullah Camii’ne “asa suyu”ndan getirilir ve camide bulunan çok sayıdaki madenî ve porselen zemzem fincanlarına konarak bir tepsi üzerine dizilir. İftar vaktinin yaklaşmasıyla camiye gelenler birer tane fincan alarak içeri girerler ve saflarındaki yerlerine, ön taraflarına bu fincanları koyarlar; ya tesbih çekerek veya Kur’ân okuyarak iftar vaktini beklerlerdi.*”²⁸ Daha sonra da oruç açılıp namaz kılındıktan sonra herkes evine yemek yemeğe dağılırlardı. Bu uygulamanın günümüzde devam etmediği tespit edilmiştir (K.K.7, 9).

İnanışa göre kötü yolda olan, bundan içten içe vicdanî rahatsızlık duyan kişiler (hırsızlar, ayyaşlar, hayat kadınları, vb.) rüyalarında Şeyh Şa’bân-ı Veli’yi görmektedirler. Rüyalarında Hz. Pîr onları türbesine çağırmakta ve Hakk’ın yoluna girmeleri gerektiğini söylemektedir. Rüyayı gören kişi türbeye gelip tövbe etmekte ve türbenin bahçesinde akan *zemzem* (*asa suyu*)den eve götürüp bununla yıkandıktan sonra rahatladıklarına inanılmaktadır.²⁹

Asa suyunun her insanın ağzında aynı tadı bırakmadığı ifade edilmektedir. Bu su, içenlerden bazılarında acı gelmekteyken çoğu kişiye tatlı gelmektedir. Suyun tadının bu şekilde farklılık arz etmesinin sebebi ise onu içen kişinin niyeti, kalp temizliği ve türbeyi hangi amaçla ziyaret etmesiyle ilgili olduğuna inanılmaktadır. Kalbi temiz olmayan kötü niyetli kişilere acı gelirken iyi niyetli temiz kalpli kişilere ise bu su tatlı gelmektedir (K.K.7).

²⁶ Küçük, *a.g.e.*, s. 101.

²⁷ Zekiye Çağınlar, “Kastamonu Halk Kültürü İçinde Yatır-Ziyaret İnancı ve Bu İnanç Çerçevesinde Şeyh Şa’bân-ı Veli Etrafında Oluşturulan Efsaneler”, *İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, 2005, s. 461.

²⁸ Abdulkadiroğlu, *a.g.e.*, s. 116.

²⁹ Çağınlar, *a.g.m.*, s. 457.

Bunların dışında; gelişmesi zayıf olan aydaş çocuklar bu suyla yıkanmakta; kavun, karpuz bostanlarına dadanan böcekler için bu sudan serpilmekte; at yarışlarında yarıştan önce atlara içirilerek daha hızlı koşacağı inancı da vardır.³⁰

Hem çevre bölgelerden hem de il dışından gelen ziyaretçilerin en yaygın olarak yaptıkları Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesine kurban/adak adamaktır. Kurban adağı Hz. Pîr'in kerâmetinde şu şekilde yer almaktadır: “Bir gün genç ve yiğit bir tüccar Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin yanına kurbanlıklar ve bir miktar elbiselik kumaş ile gelir. Hazret ile konuşmak ister. Sebebi sorulduğunda şöyle bir hikâye anlatır: “Denizde giderken Allah'ın emriyle fırtına çıktı. Hepimiz Hak Teâlâ'ya yalvarırken azîzden de medet bekleyip “Kastamonu'da geçeceğim Şa'bân Dede! Gerçek er isen Allah'ın izniyle yetiş bize!” deyince Allah'ın kudreti ile hemen bir el peydah oldu ve gemimizi tutup bir tarafa itti. Gemi ok gibi doğrulup istenilen yere doğru hareketlendi. Böyle bir âfetten kurtulduğumuz için gemideki herkes kurban adamıştı. Ben de onları getirdim.” der.³¹

Ziyaretçilerin kurban adamalarının sebepleri arasında; insanların bir sıkıntıya, bir derde düştüklerinde, bir hastalığa yakalandıklarında ya da olmasını çok arzuladıkları önemli isteklerinin gerçekleşmesini dilediklerinde (K.K.1, 3, 5, 9, 10), ruhsal hastalıkları olanlar, çocuğu durmayan ya da olmayan insanlar bu sıkıntılarında kurtulmak için³² türbede yatan kişiden dualarının kabul edilmesine vesile olmasını istemeleri vardır. İnsanların dilekleri yerine geldiği zaman da adadıkları kurbanları getirip türbede kestirerek ya ihtiyaç sahiplerine ya da ziyarete gelenlere dağıtıp hayırlara vesile olmasını diler. Fakat adak sahibinin kendisi ve ailesinden birisinin adına kesilen kurbanın etinden yemesi uygun bulunmamaktadır. Adak etinden tüketebilmesi için yediği kadarının ücretini ödemesi gerekmektedir (K.K.1, 3, 6, 9).

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesini ziyaret edenlerin arasında gayrimüslimlerin de olduğunu belirten Ömer Fuâdî, “Menâkıb-ı Şaban-ı Velî” adlı eserinde bunu şu şekilde ifade etmektedir: “Müslümanlardan başka zımmî kâfirlerin de çerağ (mum) ve kurbanla gelip hastalarını vesair belaya düçar olanları getirip ziyaretle bâcet diledikleri vâkidir. Nitekim bu fakir (Ömer Fuâdî) şeybliğim müddetince bizâat şâhit olmuşumdur. Türbede dua ve temenni ettiklerini gördüğümde İslâm ile şereflenmeleri için dua ederdim. Hâlen de gelip gitmektedirler. Ziyarete gelirken çerağ ve kurban getirmelerinin sebebini sorduğumda; “Mühim bir haccetimiz olduğunda, hastalık ve belaya düçar olduğumuz zamanlarda Hz. Pîr'den medet ve himmet ister, kurban ve çerağ adarız. Pîr hürmetine muradımıza nâil olup elem ve ızdırabımızdan kurtulunca da bu adağımızı yerine getiririz.” diye açıklamışlardır.³³

Konumuzla ilgili olarak verdiğimiz diğer bir kerâmet ise Hz. Pîr'in kişilerin sağlık sorunlarını gidermesiyle ilgilidir. “Şa'bân-ı Velî Menâkıbı'nı yazan Ömer Fuâdî'nin teyzesi çaresiz bir baş ağrısına tutulur. Çareyi Şa'bân-ı Velî'de aramaya karar verirler. Savmaa, derdine derman arayan erkek ve kadınlarla doludur. Sıra Fuâdî'nin teyzesine

³⁰ L. Nihal Yazar, *a.g.e.*, s. 87.

³¹ Fazıl Çiftçi, *Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî*, Kastamonu: Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî Kültür Vakfı Yayınları, 2007, s. 140.

³² Gönül Küçükbasmacı, *a.g.t.*, s. 163.

³³ Çiftçi, *a.g.e.*, s. 84-85.

gelince Hazret-i Pîr, sağ eliyle hanımın başını sığar ve Fatihâ Sûresi'ni okur. Eve gelmeden hanımın baş ağrısı kesilir."³⁴

Velîlerin hayattayken gerçekleştirdiklerine inanılan bu tür kerâmetlerinin öldükten sonra da devam ederek insanlara maddî ve manevî olarak yardımda bulunacağı inancı, hâlâ insanlar arasında devam etmektedir. Bundan dolayı birçok kişi, tıbbî yönden çare bulamadığı hastalıklarına; çocuğu olmayan çiftlerin çocukları olması ve engelli kişiler derterine deva bulmak için burada yatan kişiyi ziyaret ederek şifa dilemektedir (K.K.1, 2, 4, 7, 9, 10, 11).

Bunların yanında, "türbe, sürekli düşük yapan kadınlar kilit kilitlemek için de başvururlardır. Kadın, hamile kaldıktan sonra kırk gün içinde hazreti Pîr'e gelir ve burada dualar okunarak kilit kilitlenir."³⁵

4.Şeyh Şa'bân-ı Velî Türbesi'nin Yöre Halkı ve Ziyaretçiler Üzerindeki Etkisi

Türbe ve yatırlar, buldukları bölgedeki toplumsal yapı ve ziyarete gelenler üzerinde etkili gizli bir güce sahiptir. Bu güç, bazen kısıtlayıcı bazen engelleyici bazen değiştirici bazen de birleştirici bir rol üstlenmektedir. İnsanların yaşam tarzlarını, davranışlarını ve alışkanlıklarını belirli oranda kısıtlamakta ya da değiştirmekte, yatır ve çevresinde açılan veya açılacak olan ticarî kuruluşların kimliklerinin belirlenmesi üzerinde de bir etkiye sahiptir. Eğlence mekânlarının, içki satan ya da içkili işletmelerin ve müspet olmayan bunlara benzer kurum ve kuruluşların türbe ve civarında açılmasına engel olan gizli güç konumundadır. Bunların yerine daha çok ziyarete gelen insanlara ve türbenin mistik yapısına hitap eden işletmeler yer almaktadır.

Türbe, ziyarete gelerek dua edenleri ve bunlarla ilgili sohbet dâhil olup ilgili eser ve bilgileri okuyanları olumlu mânâda etkileyerek onların dinî bilgilerinin artmasında da bir etkiye sahiptir.³⁶

Ziyaretçilerin, sadece belirli kesime mensup kişiler olmayıp zengin-fakir, köylü-şehirli, genç-ihtiyar, kadın-erkek ya da farklı cemaate mensup bireyler olması türbenin insanlar arasında birleştirici bir rolü olduğunu göstermektedir (K.K.1, 3, 6, 7, 8, 9).

Hz. Pîr'in türbesinin çevresinden arabayla ya da farklı bir araçla geçen insanlar, herhangi bir uyarı işareti olmamasına rağmen vasıtalarında çalan müziğin sesini kısıtları görülmektedir (K.K.3, 7, 9). Bu da kişilerin Şeyh Şa'bân-ı Velî ve türbesine olan saygılarını göstermesinin farklı bir şeklidir.

³⁴ L. Nihal Yazar, *a.g.e.*, s. 31-32.

³⁵ Gönül Küçükbasmacı, *a.g.t.*, s. 163.

³⁶ Necati Kertiş, *Kastamonu Yatırlarının Sosyal Bütünleşme Açısından Bölge Halkı Üzerindeki Tesirleri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999, s. 210.

İnsanların türbeleri ziyaret amaçları ve orada medfun bulunan kişiye gösterdikleri saygının şekli ve ölçütü, içinde buldukları toplumlara ve kültürlere göre değiştiği gibi bireylere göre de farklılık arz etmektedir. Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesine sarhoş bir kişinin göstermiş olduğu saygı bu görüşü destekler niteliktedir: "Sarhoş bir adam öğlen vakti türbenin yakınından geçerken türbedeki minarenin gölgesinin yola düştüğünü görür. Bu gölgeye basmamak için yönünü değiştirip daha çamur bir yerden geçerek yoluna devam eder. Bunu gören hoca, neden düz yoldan değil de çamurun içinden geçtiğini adama sorar. Sarhoş da buna cevaben, "Her ne kadar içkili olsam da bırakın Hz. Pîr'in bulunduğu türbenin içinde ya da dışında bir saygısızlık yapmayı onun bulunduğu türbedeki minarenin gölgesine bile basmak benim için büyük bir hadsizliktir." ifadesini kullanır."(K.K.9).

Ziyaret fenomeni ve yatırı etkisinde eğitim-öğretim, sanayileşme, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, halkın kültür seviyesinin artması, hayat biçiminin değişmesi gibi faktörler sebebiyle farklılık meydana geldiği de görülmektedir.³⁷ Bu bağlamda Hz. Pîr'in hayatı ya da menkıbeleri hakkında önceleri bilgisi olmadığı hâlde daha sonra çeşitli kaynaklardan veya farklı kişilerden bunları öğrenerek etkilenen insanların türbeyi sık sık ziyaret etmeye başladığı ifade edilmektedir (K.K.1, 3, 6, 7, 9). Bu da insanların eğitim ve kültür seviyesinin artmasına bağlı olarak türbeye olan ilgisinin değiştiğini göstermektedir. Bunun yanında önceleri çok rahat bir hayat tarzına sahip olmasına rağmen bir vesile ile bu yaşam biçimlerinden vazgeçip daha düzenli daha mutaassıp bir yol seçen insanların Şeyh Şa'bân-ı Velî ve türbesine olan ilgisinin arttığı gözlenmektedir (K.K.1, 7, 9).

Hz. Pîr'in yöre halkı ve ziyaretçiler üzerindeki diğer bir etkisi de içki içen ya da kötü yolda olan insanların tövbe etmesine vesile olmasıdır. Bunu bir önceki başlık altında verdiğimiz, kişilerin rüyalarına girip *asa sıyım*dan içerek tövbe etmelerini istemesinin yanında vereceğimiz örnekte de söz konusu etkiyi kişilere tecrübe ettirerek gösterir niteliktedir: "Şarhoş, içkili hâldeyken türbenin aşağısından yukarısına ya da yukarıdan aşağıya geçmek isteyen bir kişi türbenin önünden geçemeyerek olduğu yere yığılıp kalmış, ancak aradan saatler geçip ayıldıktan sonra türbenin önünden geçerek yoluna devam edebilmiştir. Daha sonra bu kişi yaşamış olduğu bu olaydan ders çıkarıp içkiye tövbe ederek hayatına devam etmiştir." Bu ve benzer olayları yaşayan insanların çoğunun içkiye ve kötü alışkanlıklara tövbe ederek daha düzenli bir hayat sürdüğü ifade edilmektedir. (K.K.7)

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin manevî etkisi sadece yaşadığı coğrafyada değil hem yetiştirerek farklı yerlere gönderdiği halifeleri hem de kerâmetlerinin yazılı ve sözlü kültürde yayılmasıyla Anadolu'nun her köşesine ulaştığı gibi Yemen, Hicâz, Fas, Mısır, Tunus, Balkanlar ve hatta Bekriyye'nin Semmâniyye şubesi vasıtasıyla Sudan ve Asya içlerine kadar yayılmıştır.³⁸ Bundan dolayı türbesini sadece yöre halkı değil il dışından hatta yurt dışından farklı zamanlarda gelen insanlar da ziyarete gelmektedir. Türbeye gelen kişilerin çoğu, aradan belli bir zaman geçtikten sonra tekrar

³⁷ Necati Kertiş, *a.g.t.*, s. 193.

³⁸ Mustafa Tatçı, *Hazret-i Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ve Şabâniyye*, İstanbul: H Yayınları, 2012, s. 31.

Hız. Pîr'i ziyarette gelmek istediklerini, manevî bir gücün kendilerini buraya çektiklerini de ifade etmektedir (K.K.3, 6, 7, 9).

SONUÇ

Tespit edilen inanç ve uygulamalarla, insanların inandıkları olağanüstü durumları nasıl yorumladığı ve bu durumlar karşısında nasıl tepki verdiği, bu tepkilerin zamanla ne gibi değişik uygulamalara dönüştüğü ve nelere ne şekilde inandıkları ortaya çıkmaktadır. Biz de bu inanç ve uygulamaların "doğru-yanlış" ya da "iyi-kötü" olduklarını ifade etmeyip nasıl ortaya çıktıklarını, uygulanış biçimlerini ve zamanla meydana gelen değişiklikleri belirli örneklerle vermeye çalıştık.

Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin türbesi etrafında oluşan inanç ve uygulamaların sadece ona inananlar arasında değil gayrimüslimler arasında da zamanla yaygınlık kazandığı, geçmiş dönemlerde bu kişilerin dileklerinin gerçekleşmesi sonucunda türbeye kurban adayıp mum yaktıkları da anlaşılmaktadır.

Hız. Pîr'in türbesi etrafında oluşan inanç ve uygulamaların zamanla bazı değişikliğe uğradığı ve mum yakarak dilekte bulunma, türbeye bez bağlama, asa suyuyla ramazan ayında Nasrullah Camii'nde oruç açılması gibi uygulamaların günümüzde devam etmediği tespit edilmiştir. Kurban adanması; asa suyunun şifa getirdiğine ve bununla yıkanıldığında kötülüklerden arındırıldığına inanılması; belirli gün ve gecelerde ziyarete gelip dua edilmesi; ruhsal ya da farklı hastalıkları olanların, çocuğu durmayan ya da olmayan kişilerin yanında düşük yapan kadınların bu sıkıntılardan kurtulmak için türbeyi ziyaret etmeleri hâlâ devam eden uygulamalar arasındadır.

Türbede medfun bulunan Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin yöre halkı ve ziyaretçiler üzerinde önemli bir etkisinin olduğu da anlaşılmaktadır. İnsanlar üzerindeki bu etkinin genel olarak hem sosyal hem dinî hem de ticarî açıdan müspet mânâda olduğu ve yöre insanıyla ziyaretçilerin de bu etkiden memnun olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim, *Halvetîlik'in Şa'bâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Velî ve Külliyesi*, Ankara: Kastamonu Şeyh Şa'bân-ı Velî Derneği Yayınları: 3, 1991.
- CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: Rehber Yayınları, 1997.
- ÇAĞIMLAR, Zekiye, "Kastamonu Halk Kültürü İçinde Yatır-Ziyaret İnanç ve Bu İnanç Çerçevesinde Şeyh Şa'bân-ı Velî Etrafında Oluşturulan Efsaneler", *İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, 2005, s. 445-464.

- ÇİFTÇİ, Fazıl, *Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî*, Kastamonu: Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî Kültür Vakfı Yayınları, 2007.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, *Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
- DEMİRCİOĞLU, M. Ziya, *Kastamonu Evliyaları*, Kastamonu: Doğrusöz Matbaası, 1962.
- DEMİRCİOĞLU, M. Ziya, *Şeyh Şâban-ı Velî ve Postnîşînleri*, Kastamonu: Hazreti Pir Şeyh Şa'bân-ı Velî Kültür Vakfı Yayınları: 1, 1997.
- <http://www.yazmalar.gov.tr> (erişim tarihi: 17.11.2012)
- İbrahim Has, *İbrahim Has Şabâniyye Silsilesi Silsile-i Tarîk-i Halvetiyye-i Karabaş El-Kastamonî*, Çeviren: Mustafa Tatçı, İstanbul: H Yayınları, 2008.
- KARA, Mustafa, "Kerâmet", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 5, 1982, s. 281-282.
- KERTİŞ, Necati, *Kastamonu Yatırlarının Sosyal Bütünleşme Açısından Bölge Halkı Üzerindeki Tesirleri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999.
- KÜÇÜK, Hasan, *Osmanlı Devletini Tarih Sahnesine Çıkaran Kuşvetlerden Biri: Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müsbet Tesirleri*, İstanbul: Türdav Basım Yayım Limited Şirketi, 1976.
- KÜÇÜKBASMACI, Gülten Gönül, *Kastamonu'da Halk Tababeti, İnanış ve Uygulamaları*, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2000.
- Menâkıb-ı Şa'bân Efendi, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Mil Yz A 5535/1.
- Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, No: 3676/1.
- Menâkıb-ı Şa'bâniyye, Süleymaniye Kütüphanesi-Düğümlü Baba Bölümü, No: 297.7.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân, Millî Kütüphane-Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Arşiv No: 06 Hk 3254/1.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, No: 782.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, No: 3679.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Millet Kütüphanesi-Ali Emîrî Efendi, No: 1093.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Millet Kütüphanesi-Reşit Efendi, No: 478.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Mil Yz A 2370.

- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Arşiv No: 06 Mil Yz A 8508.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Murad Molla Kütüphanesi-Dârülmesnevi, No: 366.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Murad Molla Kütüphanesi-Düğümlü Baba, No: 583.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Süleymaniye Kütüphanesi-Hacı Mahmut Efendi, No: 4682.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Süleymaniye Kütüphanesi-Hacı Mahmut Efendi, No: 4588.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, No: Y-45/1.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Vatikan Kütüphanesi, No: Vat. Turco 170.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Vatikan Kütüphanesi, No: Vat. Turco 344/1.
- Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî, Süleymaniye Kütüphanesi-Reşit Efendi Bölümü, No: 000478.
- Menâkıb-nâme-i Hazret-i Pir Şeyh Şa'bân, Millî Kütüphane-Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi, Arşiv No: 06 Hk 3734.
- OCAK, Ahmet Yaşar, "Menâkıbnâme", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 6, 1986, s. 253-257.
- OCAK, Ahmet Yaşar, *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliya Menkâbeleri*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 48, 1983.
- OZANOĞLU, İhsan, *Türk Büyüklelerinden Ünlü Bilgin ve Mutasavvıf Şaban-ı Velî Hayatı, Eserleri ve Külliyesi*, Kastamonu, 1966.
- PEHLİVAN, Gürol, "Dinî Şahsiyetler Hakkında Oluşan Anlatılar", *Millî Folklor*, Sayı: 83, Güz, 2009, s. 88-96.
- SAKAOĞLU, Saim, "Efsane-Menkıbe Bağı", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Edebiyatı Seksiyon Bildirileri II*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1997, s. 241-246.
- ŞAHİN, Haşim, "Menâkıbnâme", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 29, 2004, s. 112-113.
- TATÇI, Mustafa, "Şâbân-ı Velî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 38, 2010, s. 208-210.
- TATÇI, Mustafa, *Hazret-i Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ve Şabâniyye*, İstanbul: H Yayınları, 2012.
- YAZAR, İlyas, "Osmanlı'nın Kültür Şehirlerinden Kastamonu'da Yetişmiş Bir Şair: Ömer Fuâdî (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Edebî Şahsiyeti)", *Folklor ve Edebiyat Dergisi*, 1999/4, Sayı: 20, s. 113-124.

YAZAR, L. Nihal, *HalvetîliğİN Şa'bâniyye Kolu Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî ve Türbenâme*, Ankara: Mas Matbaacılık, 1985.

KAYNAK KİŞİ DİZİNİ

- K.K.1:** Mehmet Çiftçi, 1952, Lise, İmam, Merkez/KASTAMONU.
- K.K.2:** Sevim Kaya, 1962, İlkokul, Ev Hanımı, Alibeşe Köyü-Taşköprü/KASTAMONU.
- K.K.3:** Kemal Kıldıroğlu, Ortaokul, Emekli, Merkez/KASTAMONU.
- K.K.4:** Atilla Bodur, 1955, Lise, Esnaf, Eyüpsultan/İSTANBUL.
- K.K.5:** İlhan Sağlar, 1960, Lise, Esnaf, Merkez/KASTAMONU.
- K.K.6:** Abdülkadir Yiğit, 1954, Lise, İmam, Şeker Fabrikası/KASTAMONU.
- K.K.7:** İzzet Eybercioğlu, 1972, Lise, Esnaf, Merkez/KASTAMONU.
- K.K.8:** Hilmi Yalçınkaya, 1969, İlkokul, Hizmetli, Merkez/KASTAMONU.
- K.K.9:** Şükrü Yıldırım, 1965, Üniversite (Ön Lisans), İmam, Çaycevher Köyü-Taşköprü/KASTAMONU.
- K.K.10:** Yusuf Atlı, 1960, İlkokul, Çiftçi, Çaycevher Köyü-Taşköprü/KASTAMONU.
- K.K.11:** Nezahat Güllü, 1953, İlkokul, Ev Hanımı, Bekdemirekşi Köyü-Taşköprü/KASTAMONU.